

IKER
GAZTE
NAZIOARTEKO
IKERKETA EUSKARAZ

V. IKERGAZTE

NAZIOARTEKO IKERKETA EUSKARAZ

2023ko maiatzaren 17, 18 eta 19a
Donostia, Euskal Herria

ANTOLATZAILEA:
Udako Euskal Unibertsitatea (UEU)

Aitortu-PartekatuBerdin 3.0

GIZA ZIENTZIAK ETA ARTEA

Lizeoan Ahozko Handia lantzeko
sekuentzia didaktiko eleaniztun
baten esperimentazioa

Amaia Rodriguez-Aguirre

11-17 or.

<https://dx.doi.org/10.26876/ikergazte.v.01.01>

ANTOLATZAILEA:

BABESLEAK:

LAGUNTZAILEAK:

erriari ta zabal zazu

Lizeoan Ahozko Handia lantzeko sekuentzia didaktiko eleaniztun baten esperimentazioa

Amaia Rodriguez-Aguirre

IKER-UMR 5478 (Université Bordeaux Montaigne) eta ELEBILAB (EHU)

amaiaro4@gmail.com

Laburpena

Artikulu honetan euskarazko eta frantsesezko ahozko diskurtsoa lantzeko sekuentzia didaktiko eleaniztun bat aurkeztuko dugu, hizkuntzen trataera bateratuari jarraiki diseinatu eta esperimentatuko dena. Ikerketa hau Ipar Euskal Herrian gaur egun euskarazko murgiltze eredu jarraitzen duen lizeo bakarrean egingen da, “Ahozko Handia” Baxoko azterketaren prestakuntzaren baitan. Proiektu honetan hizkuntzen irakaskuntza bateratuari jarraiki diseinatutako ariketak sortuko dira, sekuentzia didaktiko baten baitan antolatuta eta hizkuntzak modu kontrolatu batean txandakatuko dituztenak. Helburua ahozko gaitasun eleaniztuna garatzen laguntzen duten tresna didaktikoak identifikatzea da, bai eta hizkuntza gutxituaren komunitate diskurtsiboa indartzeko bideak identifikatzea ere.

Hitz gakoak: hizkuntzen trataera bateratua, euskara, eleaniztasuna, ahozko gaitasuna

Abstract

This article is focusing on the experimentation of a multilingual approach to learning oral discourse in Basque and French, following the principles of integrated language teaching. The study will be held in a Basque language immersion high school, as part of the preparation for the bilingual “Grand Oral” assessment activity. Our project foresees the creation of school activities following a multilingual and integrated perspective. These activities will be sequenced switching languages, in an attempt to identify the didactic tools likely to optimize the acquisition of oral skills. The aim is to show that this didactic sequence can foster the development of multilingual oral explanatory skills, while reinforcing the creation of a discursive community in the minority language.

Keywords: integrated language teaching, basque language, multilingualism, oral skills

1. Sarrera eta motibazioa

Testuinguru eleaniztunak errealitate linguistiko nagusia diren garai honetan, eskolak oro har eta hizkuntzen irakaskuntzak bereziki, eleaniztasunaren erronkari erantzuteko baliabide eleaniztunak behar ditu. Are gehiago, euskara bezalako hizkuntza gutxitu bat barne hartzen duten testuinguruetan.

Lan honen ardatz nagusia errepertorio eleaniztuna duten ikasleak izango dira, Ipar Euskal Herrian euskarazko murgiltze eredu jarraitzen duen lizeo bakarreko ikasleak, hain zuzen ere. Ikasle horiekin “Ahozko Handia” froga prestatuko dugu, Baxoan modalitate elebidunean pasako dutena eta ahozko adierazpena eta argudiaketa ebaluatzen dituen.

Azterketa horren baitan den testu generoa aztertuko dugu eta ikasleen ekoizpenetatik abiatuta Sekuentzia Didaktiko bat diseinatuko dugu, erretorikaren eta ahozko adierazpenaren ezaugarri pertinenteenak ikuspegi eleaniztun bati jarraituz lantzeko, hau da, ikasleen hizkuntza errepertorioa aintzat harturik eta hizkuntzen trataera bateratuak eskaintzen dituen aukerak baliatuz.

Ikerketa lan hau hizkuntzen irakaskuntza eraginkor eta ekologikoago baterako grinatik sortu da, bai eta ahozkoaren irakaskuntzak euskararen biziberritzeari eta bereziki erabilerari egin diezaioketen ekarpena aztertzen jarraitzeko motibaziotik ere.

2. Arloko egoera eta ikerketaren helburuak

2.1 Arloko egoera

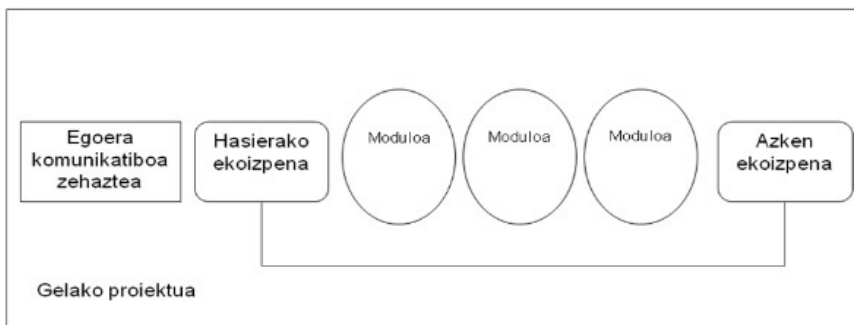
Azken urteetan ugari egin dira testuinguru eleaniztunetan *translanguaging* fenomenoan oinarritutako ikerlanak (García eta Wei, 2014) eta bide horretatik Hizkuntzen Trataera Bateratuaren onurak azpimarratzen eta frogatzen dituztenak (Aldekoa et al., 2020; Dolz-Mestre, 2019). Halere, gaur egun oraindik hizkuntzen irakaskuntza maiz ikuspegi elebakarrari jarraiki egin ohi da, hau da, ikasleek eskola berean hizkuntza bat baino gehiago ikasten badute ere, hizkuntza bakoitza irakasle batek, ordu kopuru jakin batean eta modu isolatuan irakasten du. Ondorioz, ikuspegi “elebakar” horretan, ikasleen hizkuntza errepertorioak ez dira balioan emanak eta baliatuak (Cummins, 2008, 2017; Gajo, 2022). Hain zuzen ere, trataera bateratuak, ikuspegi eleaniztuna den aldetik, hizkuntzen arteko transferentziak modu programatu eta eraginkorrean baliatzeko proposamena egiten du (Candelier et al., 2007) ikasleek dagoeneko beste hizkuntzetan dituzten gaitasunak mobilizatu eta hizkuntza berriaren ikas-irakaskuntzan horiek baliatzeko (Cenoz eta Gorter, 2019; Cummins, 2017).

Hala, ikerketa honen muina den hizkuntzen irakaskuntza eleaniztuna programatzeko eta ikertzeko, hizkuntzaren funtzionamendua ulertzeko oinarriak proposatzen dituen marko teoriko bati helduko diogu: Bronckarten (1996) Interakzio Sozio Diskurtsiboaren markoa. Teorizazio horrek hizkuntzaren funtzionamendua ulertzeko oinarriak proposatzen ditu: hasteko, hizkuntzaren forma eta agerraldi anitz eta amaigabeak aztertu ahal izateko, testua komunikazio unitate oso eta beregain gisa definitzen du.

Abiapuntu hori hartuta, alde batetik testuaren barne egitura edo arkitektura deskribatzen du eta bestetik, testuen aniztasuna testu generoen bidez sailkatzeko proposamena egiten du. Hain zuzen ere, testu generoek hizkuntzen didaktikarako aukera baliagarri bat eskaintzen dute. Izan ere, testu generoen bidezko lanketari esker, ikasleekin bizitza errealean izan ditzaketen hizkuntza egoerei aurre egiteko tresnak landu daitezke. Gainera, teoria horretan erakusten da testuaren barne egituraren zenbait ezaugarri amankomunak direla hizkuntzen artean (Bronckart, 2013), nahiz eta arkitekturaren baitako zenbait mailetan hizkuntza bakoitzak bere-bereak dituen mekanismo lexikal eta morfosintaktikoak baliatu ditzakeen.

Lan horretan aitzinatu ahala Bronckartek irakaskuntza eleaniztunerako proposamena egiten du: testu generoak Sekuentzia Didaktikoen bidez lantzea. 1. irudian Genevako eskolako autoreek sortu (Dolz-Mestre et al., 2001) eta Aldekoak (2020, or. 45) egokitu eta itzulitako eskema ikus dezakegu, Sekuentzia Didaktikoen egitura eta osagaiak azaltzen dituen:

1. irudia. Sekuentzia Didaktikoak

Lanketa eredu horretan, abiapuntua ikasleen hasierako ekoizpenak dira. Horiek aztertu eta aitzin-jakiteak aintzat hartuz, moduluaren generoaren alderdi ezberdinak lantzea proposatzen da. Ondotik, azken ekoizpen bat egiten dute ikasleek, eta lehen ekoizpenarekin alderatzen da, lanketak hasierako produkzioetan esperotako eragina ote duen ikusteko. Zenbait autorek, Sekuentzia Didaktikoen bidezko irakaskuntzaren ikerketari Ingeniaritza Didaktikoa deitu izan diote (García Azkoaga eta Idiazabal, 2015) argudiatuz, hizkuntzen irakaskuntza horrek badituela ingeniariak hain berezkoak dituen zenbait ezaugarri: helburuen zehaztasuna, teknologiaren zorrotasuna eta emaitzen kontrola.

Lan honen testuinguru soziolinguistikoa Ipar Euskal Herria izanen da. Zehatzago, Baionako Bernat Etxepare Lizeoan kokatuko dugu ikerketa. Lizeo hori bakarra da Frantziako Hezkunde Nazionalaren programaren menpe egonik ere, euskarazko murgilketa eredu jarraitzen duena, nahiz eta gaur egun Iparraldeko hezkuntza sisteman euskararen irakaskuntzak eta murgiltze ereduak goranzko joera bat bizi duten (Urteaga, 2021). Testuinguru orokor horrek eta Bernat Etxepare lizeokoak zehatzago, eleaniztasunaren trataera berezitu bat eskatzen du, tartean hizkuntza gutxitu baten irakaskuntza hartzen duelako (Castellotti, 2010; García Azkoaga eta Idiazabal, 2015).

Hain zuzen ere, lan honetan Hezkunde Nazionalak antolatutako froga ofizialen artean eredu elebidunean egin daitekeen froga bakarra izanen dugu aztergai: Ahozko Handia. Izan ere, terminaleko zikloan ikasle guztiek espezialitateko bi irakasgai lantzen dituen ahozko froga bat pasa behar dute, Ahozko Handia deritzona, baina frantses hutsean. Aldiz, Euskara Bereztasuna espezialitateko irakasgaia (LLCER) hautatzen duten ikasleek, froga horren zati bat euskaraz osatzeko eskubidea dute (Ministère de l'Éducation Nationale et de la Jeunesse, 2020). Azterketa ofizial horren irakaskuntzan, aukera bat ikusi dugu Ingeniaritza Didaktikoaren ikuspegitik testu genero elebidun erreal baten lanketa egiteko. Era berean, gaur egun oraindik idatziaren irakaskuntzaren itzalean egon ohi den ahozko hizkuntzaren didaktikan sakontzeko aukera ematen digu (Dolz eta Schneuwly, 2016). Izan ere, Ahozko Handia frogaren oinarrian dauden helburuak dira besteak beste norbere ahotsaren eraikuntza eta hitzaren demokratizazioa (Chiron, 2018) eta horiek euskaraz lantzeak aukera ematen digu bide batez hizkuntza minorizatu bateko ikasleak hizkuntza horren erabileran trebatzeko (Dolz-Mestre, 2019).

2.2 Ikerketaren helburuak

Helburu nagusia da erakustea ikuspegi eleaniztunaren arabera diseinatutako sekuentzia didaktiko batek lizeoko ikasleen ahozko gaitasunak hobetu ditzakeela. Zehatzago, ikasleen hizkuntzak (euskara, frantsesa, ingelesa eta gaztelania) txandakatzen dituzten ariketek Ahozko Handia azalpen eta argudiozko testuaren lanketan ikasleen hizkuntza gaitasunen garapenari laguntzen diotela.

Helburu nagusi hori honako azpi-helburuetan deklinatu dezakegu:

1. Ahozko Handiaren produkzioan ikasleen gaitasun eleaniztunen bilakaera deskribatuko duten testu mailako eta diskurtso mailako aztarnak identifikatzea, euskaraz eta frantsesez.
2. Sekuentzia Didaktiko baten baitan ikasleek Ahozko Handia sortzeko dituzten hasierako eta bukaerako gaitasunak aztertzea, talde kontrolaren eta talde esperimentalaren ekoizpenak konparatuz.
3. Talde esperimentaleko ikasleei Sekuentzia Didaktikoaren hasieran antzemandako zailtasun diskurtsibo, testual eta gramatikalak gainditzen lagunduko dieten jarduerak sortzea.
4. Sekuentzia Didaktikoko jarduerak aplikatuko dituzten irakasleen formakuntza egitea, hizkuntza bakoitzaren lanketak aurreikusitako helburuak bete ditzan.

Orokorrean, lan honen helburua Ipar Euskal Herriko euskarazko murgiltze ereduaren testuinguruan hizkuntzen irakas-ikaskuntza eleaniztunerako sekuentzia didaktikoak sortzeko irizpideak identifikatzen laguntzea da.

3. Ikerketaren muina

3.1 Testuingurua eta parte hartzaileak

Aipatu bezala, ikerketa Baionako Bernat Etxepare lizeoan egingen da. Lizeo hori Seaska ikastolen federazioaren lizeo bakarra da gaur egun eta beraz, Frantziar Estatuan euskarazko murgiltze eredu eskaintzen duen bakarra.

Ikasleek euskara haien eskola ibilbide osoan zehar ikasten dute eta irakaskuntza hizkuntza nagusia da. Era berean, frantsesa irakasgai gisa jasotzen dute 6-7 urtetik aurrera eta kolegiara iritsitakoan (11-12 urterekin) ingelesa edo espainola hautatu behar dute atzerriko hizkuntza gisa.

Kolegioko lehen urtean bi orduz jasoko dute hizkuntza hori astero eta bigarren urtetik aurrera hiru edo lau orduz. Ondotik, 12-13 urterekin dagoeneko hautatu ez duten hizkuntzan (ingelesa edo espainola) astean bi orduz eskolak jasoko dituzte.

Ikerketan parte hartuko duten ikasleak lizeoko terminal mailan izanen diren ikasleak dira (17-18 urte), zehazki Euskara Tokiko Hizkuntza eta Literatura espezialitateko gaia hautatu duten ikasleak. Aurten (2022-2023 ikasturtean) talde hori 22 ikaslek osatzen badute ere, estimatzen da ikerketa gauzatuko den urtean 15-17 ikasle artean izanen direla, ikasleek hiru berezitasunetako bat utzi behar dutelako lehen urtetik terminal urterako pasaian.

3.2 Datu bilketa

Talde hori bi zatitan banatuko dugu gure ikerketarako beharrezkoak diren talde esperimentalak eta talde kontrolak osatzeko.

Hala, Sekuentzia Didaktikoaren lehen atal batean, ikasle guztiei Ahozko Handiari buruzko aurkezpen saio bat eginen zaie eta euskara berezitasuneko gaian landu dituzten dokumentuetatik abiatuz, problematika bat hautatu eta lantzeko proposamena eginen zaie. Saio horren ondotik, ikasle bakoitzak Ahozko Handiaren simulazio bat eginen du eta ikasleen ekoizpenak filmatu eginen dira. Lehen fase horri “aurre-testuaren dispositiboa” deituko diogu.

Jarraian, ikasle guztien ekoizpenak transkribatu eta aztertuko ditugu, diskurtso eta testu mailan izan ditzaketan zailtasun edo hobetzeko alderdiak identifikatzeko. Lanketa horretatik abiatuz, Sekuentzia Didaktikoaren muina izanen diren ariketak diseinatuko ditugu, testu generoaren alderdi ezberdinen lanketa bat proposatzeko. Lanketa hori talde esperimentalarekin baino ez da eginen, izan ere, lanketa horren ondotik “ondo-testuaren dispositiboa” deituko dugun fasean, ikasle guztiek berriz ere Ahozko Handiaren erreproduzio bat egin beharko dute, berriz ere filmatuko ditugu banakako ekoizpen horiek eta “aurre-testu” ekoizpenekin alderatuko ditugu, talde esperimentalaren eta kontrolaren artean egon daitezkeen ezberdintasunak eta beraz gure Sekuentzia Didaktikoaren eragina ikusteko.

Ikasleen ahozko ekoizpenak filmatu, transkribatu eta kodifikatu eginen ditugu eta ekoizpen horiek osatuko dute ikerketa honen korpua. Analisi testuala eta diskurtsiboa eginen dugu, bai eta analisi gramatikal kontrastiboa ere.

3.3 Sekuentzia Didaktikoa

Dagoeneko aipatu dugunez, Sekuentzia Didaktikoa hiru atal nagusi izanen ditu (Dolz eta Schneuwly, 2016): “Aurre-testua” (bi taldeen hasierako ekoizpenak), lanketa moduluak (talde esperimentalari proposatutako ariketak) eta “ondo-testua” (bi taldeen bukaerako ekoizpenak).

Ariketen baitan, ikasleek ikasten dituzten lau hizkuntzak baliatuko dira, nahiz eta euskaraz eginen diren jarduera gehienak. Edonola ere, frantsesa, gaztelania eta ingelesa baliatuko dira tarteka, ikasleen gaitasun eleaniztunei etekina ateratzeko helburuarekin (Aldekoa et al., 2020).

Hizkuntza bakoitzaren pisua eta lekua hasierako ekoizpenen azterketa egin ondotik finkatuko da eta aintzat hartuko da horien egoera soziolinguistikoa. Hala, sekuentziaren iraupen osoa 50 minutuko 8 saiotan estimatua da, lizeoarekin adosturik. Plangintza hori irakasleekin eginen da eta aurreikusten da parte hartuko duten irakasleen formakuntza bat egitea, ikerketaren nondik norakoen berri izan dezaten.

3.4 Ahozko Handia: frogaren deskribapena

Sekuentzia didaktiko esperimental honek proposatuko duen hizkuntza ariketa Ahozko Handia frogan oinarritzen da.

Aipatu dugunez, euskara berezitasuna hautatu duten ikasleek frogara zati bat euskaraz egiteko aukera dute. Jarraian frogaren atalak aipatuko ditugu, euskaraz egin daitezkeenak zehaztuz.

Froga horretarako, ikasle bakoitzak bere berezitasuneko bi gaietara dagozkien bi problematika prestatu behar ditu (adb. Euskara eta Biologia). Problematika edo galdera horiek bi modutara planteatu daitezke : gaiak modu isolatuan tratatuz edo bi espezialitateak uztartuz. Galdera horiek berezitasunetako irakasleek eta ikastetxeak ikuskatu eta onartu behar dituzte ahozko froga baino lehen.

Hala, azterketa momentuan, ikasleak bi problematika aurkeztuko dizkio epaimahaiari eta segidan, haiek bi horietatik bakar bat hautatuko dute. Ondotik, ikasleak 20 minutuko tarte bat izanen du bere azalpena prestatzeko, aparteko gela batean. Prestaketa denbora horretan, oharrak hartzeko aukera izanen du, horretarako berariaz prestatutako orri ofizial batean. Aldiz, orri hori epaimahaiari eman beharko dio eta ezin izango du bere aurkezpenean esku artean izan.

Prestaketarako 20 minutuak igaro ondotik, ikaslea epaimahaiaren aitzinera joanen da. Epaimahai hori bi irakasleek osatuko dute ; batetik, ikaslearen espezialitateko gaietako batean aditua den irakasle bat izanen da eta bestetik, bestelako gai batean aritua den irakasle bat, hau da, berezitasuneko gaien jakintza espezializaturik ez duena.

Hala, ikasleak jarraitu beharreko froga hiru ataletan banatzen da (Ministère de l'Éducation Nationale et de la Jeunesse, 2020):

a) Lehenengo atala : ikasleak 5 minutu ditu bere problematika aurkeztu, garatu eta erantzuteko. Galdera bat pausatu beharko du lehenik, berezitasuneko gai bati edo biei lotua, jarraian bere argudioak emango ditu eta azkenik galderari erantzungo dio.

b) Bigarren atala : epaimahaiak, ikaslearen azalpena entzun ondotik, galderak eta oharrak eginen dizkio 10 minutuz, zehaztasun edo zuzenketak egin ditzan.

c) Hirugarren atala : frogaren azken 5 minutuetan ikaslearen orientazio proiektua izanen da mintzagai. Espero da ikasleak bere ibilbide akademikoaren berri ematea, aukeratutako gaietara eta jarraitutako ikastaroei dagokienez.

4. Ondorioak

Artikulu honetan aurkeztu eta deskribatu dugun ikerketa lana abian da idazketa gauzatzen dugun momentu honetan. Izan ere, ikerketaren testuinguru den doktorego tesia 2022ko irailean abiatu zen eta Sekuentzia Didaktikoaren inplementazio fasea 2023ko maiatzean hasiko da.

Beraz, momentu honetan lanaren ondorioak aurkeztea ezinezko bazaigu ere, atal hau hipotesiak aurkezteko baliatu nahi genuke.

Hala, garatu nahi dugun hipotesi nagusia da ikasleen hizkuntzak eta horien testuinguru soziolinguistikoa aintzat hartu eta txandakatzen dituen Sekuentzia Didaktiko batek hobetu egin dezakeela euskarazko murgilketa ereduaren ikasten duten lizeoko ikasleen ahozko gaitasunen garapena, Ahozko Handia euskaraz eta frantsesez ekoizterako orduan.

Hipotesi nagusi hori arestian zeharka aipatu dugun Aldekoaren (2020) tesitik eratorritako ondorioetan oinarritzen da. Izan ere, Aldekoak Bilbo inguruko D ereduko ikastetxe batean Sekuentzia Didaktiko hirueledun bat aplikatu zuen, ahozko azalpena lantzeko, horretarako berariaz sortutako proiektu baten baitan. Ingeniaritza Didaktikoko lan horren emaitzek erakutsi zuten besteak-beste:

- Ahozko gaitasun eleaniztunak hobetu egin daitezkeela ingeniaritza didaktikoaren printzipioei jarraituz diseinatutako Sekuentzia Didaktiko eleaniztun baten lanketaren ondotik.
- Euskararen egoera soziolinguistikoa eta ikasleen hizkuntza errepertorioa aintzat harturik diseinatutako Sekuentzia Didaktiko eleaniztun batek onurak izan ditzakeela ahozko gaitasun eleaniztunetan.
- Hizkuntzen Trataera Bateratuak hizkuntzen artean transferentzia diskurtsiboak gertatzeko aukerak handitzen dituela.

Halere, gure lanean jorratuko dugun testuinguruak baditu zenbait ezberdintasun Aldekoaren lanari dagokionez, hala nola:

- Landuko den testu generoa azterketa ofizial bat izatea. Horrek aurre- eta ondo-testuen egituraren esku-hartzeko aukerak mugatzen ditu, baina ikasleentzat erabat esanguratsua den egoera bat sortzen du.
- Ipar Euskal Herriko errealitate soziolinguistikoaren eta hezkuntza sistemaren berezko ezaugarriak.

5. Etorkizuna

Proiektu honek ingeniari-tza didaktiko eleaniztunaren garapenari ekarpena egin nahiko lioke, izan ere, ikerketaren munduan Hizkuntzen Trataera Bateratuak babes sendoa badu ere, gutxi dira oraindik eredu horri jarraika gauzatzen diren hezkuntza proposamenak (Aldekoa et al., 2020; Apraiz et al., 2012; Garro et al., 2013; Leonet et al., 2017).

Era berean, aztertu nahi genuke zein eragin duen ahozko hizkuntzaren lanketa sistematizatuak hizkuntza gutxituen komunitatearen diskurtso eraketan. Nahiz eta ikerketa honen testuinguruaren zehaztasuna muga izan daitekeen eragin horren dimentsioak neurtzeko, bide horretan ikerketa ildoak sakontzeko balio dezakeela uste dugu, euskararen erabilera atakan eta begi-bistan jarrita dagoen honetan.

Azken muturrean, murgiltze ereduari ibilbide osoa gauzatu eta azterketa ofizialak frantsesez osatzeko egoeran aurkitzen diren ikasleek, haien irakaskuntza hizkuntza nagusian lanketa egin eta menperatzen dituzte gainerako hizkuntzetara gaitasunen transferentziak nola egiten diren ikertzeko lehen urratsa izan liteke ikerketa hau.

6. Erreferentziak

- Aldekoa, A. (2020): *Hizkuntzen irakaskuntza bateraturantz: Ahozko azalpenaren didaktika eleaniztuna derrigorrezko bigarren hezkuntzan*, UPV-EHU, Vitoria-Gasteiz.
- Aldekoa, A., Idiazabal, I., & Manterola, I. (2020). A trilingual teaching sequence for oral presentation skills in Basque, Spanish and English. *The Language Learning Journal*, 48(3), 259–271.
- Apraiz, M. V., Pérez Gómez, M., & Ruiz Pérez, T. (2012). La enseñanza integrada de las lenguas en la escuela plurilingüe. *Revista Iberoamericana de Educación*, 59, 119–137. <https://doi.org/10.35362/rie590459>
- Bronckart, J.-P. (1996): *Activité langagière, textes et discours: Pour un interactionisme socio-discursif*. Delachaux et Niestlé, Laussane.
- Bronckart, J.-P. (2013). Una didáctica de las lenguas para una enseñanza bilingüe. In I. Idiazabal & J. Dolz (Arg.), *Enseñar (lenguas) en contextos multilingües* (or. 31–50), EHUko Argitalpen Zerbitzua, Leioa.
- Candelier, M., Camilleri-Grima, A., Castellotti, V., de Pietro, J.-F., Lörincz, I., Meissner, F.-J., Schröder-Sura, A., & Noguero, A. (2007): *Cadre de Référence pour les Approches Plurielles des Langues et des Cultures*.
- Castellotti, V. (2010). Attention! Un plurilinguisme peut en cacher un autre. Enjeux théoriques et didactiques de la notion de pluralité. *Recherches en didactique des langues et des cultures*, 7(1). <https://doi.org/10.4000/rdlc.2056>
- Cenoz, J., & Gorter, D. (2019). Multilingualism, Translanguaging, and Minority Languages in SLA. *The Modern Language Journal*, 103, 130–135. <https://doi.org/10.1111/modl.12529>
- Chiron, P. (2018): *Manuel de rhétorique, ou, Comment faire de l'élève un citoyen*. Les Belles Lettres, Paris.
- Cummins, J. (2008). Teaching for transfer: Challenging the two solitudes assumption in bilingual education. In J. Cummins & N. H. Hornberger (Arg.), *Encyclopedia of Language and Education: Libk. 5: Bilingual Education* (2. arg., or. 65–75). Springer Science Business Media LLC.

- Cummins, J. (2017). Teaching for transfer in multilingual school contexts. In O. Garcia, A. Lin, & S. May (Arg.), *Translanguaging: Language, bilingualism and education* (Libk. 3, or. 103–115). Springer International Publishing.
- Dolz, J., & Schneuwly, B. (2016): *Pour un enseignement de l'oral: Initiation aux genres formels à l'école* (6e éd). ESF éditeur, Paris.
- Dolz-Mestre, J. (2019). La règle du sept de la sociodidactique des langues. In B. El Barkani & Z. Meksem (Arg.), *Plaidoyer sur la variation. Mélanges en hommage à Marielle Rispail* (EME éditions, or. 21–49). Caen. <http://archive-ouverte.unige.ch/unige:116535>
- Dolz-Mestre, J., Noverraz, M., & Schneuwly, B. (2001): *S'exprimer en français: Séquences didactiques pour l'oral et pour l'écrit: Libk. Vol. 1: 1ère, 2e*. De Boeck, Bruxelles. <https://archive-ouverte.unige.ch/unige:34882>
- Gajo, L. (2022). Des arguments monolingues pour une éducation plurilingue ? La Lettre de l'AIRDF, DOSSIER: la question des normes dans l'enseignement et l'apprentissage des langues (70), 24–29.
- García Azkoaga, I. M., & Idiazabal, I. (Arg.). (2015): *Para una ingeniería didáctica de la educación plurilingüe*. UPV-EHU, Bilbo.
- García, O., & Wei, L. (2014): *Translanguaging: Language, bilingualism and education*. Palgrave Macmillan, Switzerland.
- Garro, E., Pedrosa, B., Perez, K., & Sagasta, M. P. (2013). El reto del plurilingüismo aditivo: Una planificación lingüística en los estudios de grado de Educación Infantil y Educación Primaria. In *Enseñar (lenguas) en contextos multilingües* (or. 315–332), EHUko Argitalpen Zerbitzua, Leioa.
- Leonet, O., Cenoz, J., & Gorter, D. (2017). Challenging Minority Language Isolation: Translanguaging in a Trilingual School in the Basque Country. *Journal of Language, Identity & Education*, 16(4), 216–227. <https://doi.org/10.1080/15348458.2017.1328281>
- Ministère de l'Education Nationale et de la Jeunesse. (2020). Épreuve orale dite « Grand oral » de la classe de terminale de la voie générale à compter de la session 2021 de l'examen du baccalauréat. Ministère de l'Education Nationale et de la Jeunesse. <https://www.education.gouv.fr/bo/20/Special2/MENE2002780N.htm>
- Urteaga, E. (2021). Irakaskuntza elebiduna Ipar Euskal Herrian: Ahulguneak eta indarguneak. *Euskera*, 66, 211- 246.

7. Eskerrak eta oharrak

Lan hau Université Bordeaux Montaigne-k finantziatutako eta Euskal Herriko Unibertsitatearekin kotutoretzan gauzatzen ari den doktorego tesi baten baitan kokatzen da. Tesiaren zuzendariak diren Ibon Manterolari eta Jon Casenave-i nire eskerrik beroenak nire lanaren egunerokoan eta bide honen urrats bakoitzean ematen didaten laguntza, sustengu eta babesagatik.

Eskerrak baita ere IKER (UMR 5478) eta ELEBILAB laborategiko eta Bernat Etxepare Lizeoko zuzendari zein lankideei, haien sustengua, jakintza eta baliabideak lan honen zerbitzura jartzeagatik.

Azkenik, milesker handi bat Université Bordeaux Montaigne-ko Doktorego Eskolari tesi-lan hau diruztatzeagatik eta EHU-ko Doktorego Eskolari eta bereziki Euskal Ikasketak eta Hizkuntzalaritza Sailari nire proiektua onartu eta babesteagatik.